

Opole, dnia 23 grudnia 2020 r.

Sygn. akt S 99.2020.Zk

## **POSTANOWIENIE o umorzeniu śledztwa**

Grzegorz Jerzyk - prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu Delegatura w Opolu, po zapoznaniu się z aktami śledztwa o sygn. S 99.2020.Zk prowadzonego w sprawie zbrodni ludobójstwa popełnionej w okresie 1945-1956 r. przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa rezydujących w budynku przy ul. Krakowskiej 53 w Opolu na osobach więzionych i maltretowanych w tymże budynku, a następnie pozbawionych życia i pogrzebanych na terenie przylegającym do tego budynku pomiędzy ulicami Krakowską i Kollataja, **tj. o przestępstwo z art. 148 § 1 kk,**

**na podstawie art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) oraz art. 17 § 1 pkt. 1 i 5 kpk oraz art. 322 § 1 kpk,**

**postanowił :**

umorzyć śledztwo w sprawie :

1/ zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości o znamionach ludobójstwa polegającej na pozbawieniu życia w okresie 1945-1956 r. w Opolu przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa jako funkcjonariuszy państwa komunistycznego rezydujących w budynku przy ul. Krakowskiej 53 osób więzionych w tym budynku, dokonanej w celu ich wyniszczenia w całości albo w części jako grupy narodowej, etnicznej, politycznej lub grupy o

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

określonym światopoglądzie, pogrzebanych następnie na terenie przylegającym do tego budynku pomiędzy ulicami Krakowską i Kollątąja, tj. o przestępstwo z art. 148 § 1 kk w zw. art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz.U. z 2019 r. poz.1882) – wobec stwierdzenia, że brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu (na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 1 kpk),

2/ zbrodni komunistycznej polegającej przekroczeniu uprawnień poprzez fizyczne i psychiczne znęcanie się w okresie 1945-1956 r. w Opolu przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa jako funkcjonariuszy państwa komunistycznego rezydujących w budynku przy ul. Krakowskiej 53, działających w strukturach państwa totalitarnego posługującego się na wielką skalę terrorem dla realizacji celów politycznych i społecznych nad osobami więzionymi w tym budynku, w celu uzyskania od nich określonej treści wyjaśnień, co stanowi represję i poważne prześladowania ze strony funkcjonariuszy państwa komunistycznego o znamionach zbrodni przeciwko ludzkości z powodu przynależności wyżej wymienionych do nielegalnych dla ówczesnych władz organizacji o charakterze niepodległościowym i antykomunistycznym, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 247 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz.U. z 2019 r. poz. 1882) - wobec stwierdzenia, że brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu (na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 1 kpk),

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

3/ zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu uprawnień w dniu 1 lipca 1945 r. przez komendanta posterunku Milicji Obywatelskiej w Jełowej – Wilhelma Poliwodę jako funkcjonariusza publicznego poprzez wielokrotne uderzenie zatrzymanego wcześniej i doprowadzonego do wskazanego wyżej posterunku Karola Steuera metalowym prętem po głowie i rękach, czym naraził go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu i działaniu w ten sposób na szkodę interesu prywatnego, co stanowi poważne prześladowania z powodów przynależności wyżej wymienionego do określonej grupy narodowościowej, **tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 160 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) - wobec stwierdzenia, że sprawca czynu zamrł (na zasadzie art. 17 § 1 pk. 5 kpk),**

4/ zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu uprawnień w dniach 1 - 3 lipca 1945 r. w miejscowości Jełowa przez dwóch nieustalonych funkcjonariuszy posterunku Milicji Obywatelskiej jako funkcjonariuszy publicznych poprzez kilkunastokrotne uderzenie Karola Steuera w trakcie prowadzenia go ze wskazanego wyżej posterunku do celi położonej przy Domu Gminnym kolbą od karabinu w głowę, poszturchiwanie go karabinem, zadanie karabinem ciosu w jego prawą i lewą rękę oraz kolejnych ciosów w samej celi w wyniku czego stracił on przytomność i doznał obrażeń ciała w postaci złamania prawej ręki, wybitcia dwóch zębów w dolnej szczęce oraz trwającego kilka lat niedowładu lewej ręki, czym narazili wymienionego pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu i działaniu w ten sposób na szkodę interesu prywatnego, co stanowi poważne prześladowania z powodu przynależności wymienionego pokrzywdzonego do określonej grupy narodowościowej, **tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 157 § 1 kk i art. 160 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko**

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

**Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) - wobec niewykrycia sprawców czynu (na zasadzie art. 322 § 1 kpk),**

5/ zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu uprawnień w dniach od 3 do 10 lipca 1945 r. w Opolu przy ul. Krakowskiej 53 przez czterech nieustalonych funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa jako funkcjonariuszy publicznych poprzez dokonanie wspólnie i w porozumieniu pobicia Karola Steuera łaskami z bambusa z zaokrąglonymi uchwytami, którymi zadawali wielokrotne uderzenia po jego nogach, pośladkach i plecach oraz stawianiu nogami na jego wyciągniętych dłoniach, nogach i złamanej wcześniej prawej ręce, wleczeniu go po pokoju zahaczoną za szyję bambusową łaską i szczuciu psem, czym narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 lub w art. 157 § 1 kk i działaniu w ten sposób na szkodę interesu prywatnego, co stanowi poważne prześladowania z powodu przynależności wymienionego pokrzywdzonego do określonej grupy narodowościowej, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 158 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) - wobec niewykrycia sprawców czynu (na zasadzie art. 322 § 1 kpk),

6/ zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu uprawnień w Jełowej i w Opolu przez nieustalonych funkcjonariuszy posterunku Milicji Obywatelskiej w Jełowej oraz funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa w Opolu jako funkcjonariuszy publicznych poprzez bezprawne zatrzymanie Karola Steuera w dniu 1 lipca 1945 r., a następnie bezprawne pozbawienie go wolności do dnia 10 lipca 1945 r. i działaniu w ten sposób na szkodę interesu prywatnego, co stanowi poważne prześladowania z powodu przynależności wymienionego pokrzywdzonego do określonej grupy narodowościowej, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 189 § 2 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

**Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) - wobec niewykrycia sprawców czynu (na zasadzie art. 322 § 1 kpk),**

7/ zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu uprawnień w październiku 1947 r. w Opolu przez nieustalonego funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej jako funkcjonariusza publicznego poprzez bezprawne pozbawienie życia nieustalonego mężczyzny najprawdopodobniej narodowości niemieckiej - strzałem z pistoletu oddanym w jego głowę na podwórzu znajdującym się na tyłach budynku położonego przy ul. Krakowskiej 53, co stanowi poważne prześladowania z powodu przynależności wymienionego pokrzywdzonego do określonej grupy narodowościowej, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 kk i art. 148 § 1 kk przy zast. art. 11 § 2 kk w zw. z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity : Dz. U. z 2019 r., poz. 1882) - wobec niewykrycia sprawcy czynu (na zasadzie art. 322 § 1 kpk).

### **Uzasadnienie**

W Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu Delegatura w Opolu prowadzono śledztwo dotyczące zbrodni ludobójstwa mającej polegać na pozbawieniu życia w latach 1945-1956 przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa osób więzionych w budynku przy ul. Krakowskiej 53 w Opolu, których ciała miano następnie pogrzebać na terenie przylegającym do tego budynku pomiędzy ulicą Krakowską i Kołłątaja.

Śledztwo w tej sprawie wszczęto w dniu 10 marca 1997 r. na mocy postanowienia wydanego przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Opolu, który następnie w dniu 19 listopada 1997 r. przekazał je do dalszego prowadzenia ówczesnej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutowi Pamięci Narodowej w Opolu, w której zarejestrowano je pod sygn. OK.Op.Zs. 5 S.1/98. Postanowieniem z dnia 29 stycznia 1999 r. wydanym przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w Opolu delegowanym do ww Komisji śledztwo to zawieszono. Podstawą

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

podjęcia tej decyzji było uznanie, że prokuratorzy delegowani do Głównej i Okręgowych Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytutu Pamięci Narodowej utracili oparte na przepisie art. 3 ust. 2 uchylonej z dniem 19 stycznia 1999 r. ustawy o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytucie Pamięci Narodowej uprawnienia procesowe do wszczynania i prowadzenia śledztw w sprawach o wyżej określone zbrodnie. Natomiast właściwi do ich wszczynania i prowadzenia prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nie zostali jeszcze powołani z uwagi na to, iż nie powstał jeszcze tenże Instytut. W tej sytuacji uznano, że przejściowo nie istnieje organ uprawniony do wszczynania i dalszego prowadzenia tego typu śledztw. Z uwagi na fakt, że określona w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (art. 64-67) procedurę tworzenia tej instytucji taki stan rzeczy potrwa przez wiele miesięcy uznano, że zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie tego typu śledztw. To z kolei, spowodowało podjęcie decyzji o zawieszeniu tego postępowania na podstawie art. 22 § 1 kpk, tj. do czasu powołania prokuratorów uprawnionych do jego dalszego prowadzenia. Zawieszone postępowanie wpisano do rejestru spraw zawieszonych pod sygn. Wz 3/12.

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2020 r. przedmiotowe śledztwo podjęto z zawieszenia rejestrując je pod nową sygn. S 99.2020.Zk uznając, że ustała długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie tego postępowania wskazana w treści wydanego postanowienia o jego zawieszeniu oraz, że zachodzą podstawy do umorzenia tego śledztwa.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zebrany w sprawie materiał dowodowy i dokonane na jego podstawie ustalenia faktyczne w zakresie odnoszącym się do czynu będącego podstawą wszczęcia przedmiotowego śledztwa - nie dostarczył danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia zbrodni o znamionach ludobójstwa opisanej szczegółowo w pkt. 1 wstępnej części niniejszego postanowienia, rozumianej w świetle Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 9 grudnia 1948 r. (Dz.U.

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

z dnia 16 stycznia 1952 r.) i ratyfikowanej przez Polskę 18 lipca 1950 r. jako „którykolwiek z następujących czynów, dokonany w zamiarze zniszczenia w całości lub części grup narodowych, etnicznych, rasowych lub religijnych, jako takich :

- a) zabójstwo członków grupy,
- b) spowodowanie poważnego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia psychicznego członków grupy,
- c) rozmyślne stworzenie dla członków grupy warunków życia, obliczonych na spowodowanie ich całkowitego lub częściowego zniszczenia fizycznego,
- d) stosowanie środków, które mają na celu wstrzymanie urodzin w obrębie grupy,
- e) przymusowe przekazywanie dzieci członków grupy do innej grupy” (art. II ww Konwencji).

Przeprowadzone w powyższym zakresie śledztwo pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego.

W dniu 2 grudnia 1994 r. w Opolu przy ul. Kołłątaja na terenie parkingu, w trakcie prac prowadzonych przy wykopie przeznaczonym na kabel elektryczny - ujawniono fragmenty kości ludzkich wraz z fragmentem buta.

W efekcie dokonanych przez funkcjonariuszy policji z udziałem prokuratora oględzin miejsca ujawnienia ww szczątków zabezpieczono 9 kawałków kości wraz z fragmentem prawego buta. Kości te przekazano do Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Krakowie w celu wykonania specjalistycznych badań. W tej sprawie Prokuratura Rejonowa w Opolu wydała w dniu 13 grudnia 1994 r. postanowienie o wszczęciu dochodzenia w kierunku popełnienia przestępstwa z art. 152 kk, rejestrując je pod sygn. 2 Ds. 1312/94. Następnie zlecono również badanie zabezpieczonych na miejscu próbek ziemi na okoliczność obecności w niej wapna przemysłowego (gaszonego) oraz badanie ujawnionego i zabezpieczonego prawego buta. Wszystkie zabezpieczone rzeczy uznano za dowody rzeczowe rejestrując je pod sygn. Drz 93/95. W efekcie przeprowadzonych badań zabezpieczonych kości biegli potwierdzili, że są to kości ludzkie i mogą one pochodzić z jednego szkieletu, tj. kończyny dolnej prawej.: podudzia i stopy. Biegli wskazali, że na podstawie badanych kości

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

nie można stanowczo wypowiedzieć się na temat płci. Uznali, że na podstawie długości kości piszczelowej więcej przemawia za płcią męską. Na podstawie długości kości piszczelowej oszacowali wzrost tej osoby na około 175 cm. Stwierdzili, że nie można również stanowczo wypowiedzieć się na temat wieku ww. W ich ocenie, zarośnięcie chrząstek nasadowych kości piszczelowej wskazuje na to, że była to osoba dorosła, tzn. powyżej 18 lat. Biegli uznali, że wygląd powierzchni kości i ich całkowita mineralizacja pozwalają na przyjęcie, że kości te mogły przebywać w ziemi przez ponad 20 lat. Na koniec biegli stwierdzili, że nie można określić przyczyny zgonu osoby, do której kości te należały. Z kolei, na podstawie ekspertyzy dokonanej przez Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie ustalono, że zabezpieczony but „*stanowi trzewik żołnierza (szeregowego) z prawej nogi*”. Nie zdołano jednak określić czasu i miejsca jego powstania. Stwierdzono jedynie, że podobne trzewiki noszone były przez żołnierzy Wojska Polskiego do 1939 r., „*ale w czasie II wojny światowej noszone one były również przez żołnierzy niemieckich, rosyjskich i angielskich, włoskich i inn.*”. Mogła je nosić również osoba cywilna, „*która po wojnie donaszała obuwie wojskowe*”.

W trakcie przeprowadzonego postępowania nie zdołano wykonać badań specjalistycznych zabezpieczonych próbek ziemi na okoliczność obecności w niej wapna przemysłowego (gazonego) albowiem wszystkie powołane w tym celu instytucje badawcze, w tym CLK KGP w Warszawie oraz Instytut Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego - oświadczyły, że nie są w stanie podjąć się takich badań. Przy czym, w oparciu o zeznania pracującego na terenie budowy siedziby NBP Jacka Pelca należało uznać, że ewentualne ślady wapna na tym terenie nie stanowią wapna przemysłowego, a są efektem składu geologicznego gleby (skała wapienna/margiel). Dlatego zasadnym stało się odstępianie od dalszych badań w tym zakresie.

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 1995 r. prowadzone w ww zakresie dochodzenie umorzono na podstawie art. 11 pkt. 1 kpk „*wobec niestwierdzenia przestępstwa*”. Jednocześnie orzeczono w przedmiocie zabezpieczonych dowodów rzeczowych. Zabezpieczone w sprawie kości ludzkie postanowiono „*złożyć do grobu na cmentarzu komunalnym w Opolu*”.

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

Natomiast pozostałe dowody rzeczowe w postaci fragmentu obuwia i próbek gruntu postanowiono „przechowywać do czasu archiwizacji akt”.

W dalszej kolejności ustalono, że z uwagi na ujawnienie w dniu 14 września 1995 r. w trakcie prac ziemnych prowadzonych przy ul. Damrota 2A w Opolu przy budowie siedziby Narodowego Banku Polskiego – kompletnego szkieletu ludzkiego wraz z czaszką, który zabezpieczono – prowadzone było również przez Prokuraturę Rejonową w Opolu kolejne dochodzenie w sprawie o przestępstwo z art. 152 kk, które zarejestrowano pod sygn. 2 Ds. 1312/95, a które ostatecznie umorzono w dniu 4 października 1995 r. „wobec niestwierdzenia przestępstwa”. Z treści sporządzonego uzasadnienia ww postanowienia wynika, że uznano, iż ujawnione kości ludzkie „stanowią kości osoby pogrzebanej w okresie wojny, a zgromadzone w toku postępowania dowody nie dostarczyły podstaw do przyjęcia, że śmierć ww osoby nastąpiła na skutek działania przestępczego”.

Dodatkowo wskazano, że „zgromadzone dowody nie dostarczyły również podstaw do przyjęcia, iż zachodzi podejrzenie popełnienia zbrodni ludobójstwa”. Na zlecenie prokuratury, zabezpieczony w tej sprawie szkielet ludzki, który nie uznano za dowód rzeczowy – został pochowany na cmentarzu komunalnym w Opolu (kwatery VK, rząd IV, miejsce 27). Z kolei, ujawnione na tej samej budowie w dniu 16 i 17 września 1995 r. inne przedmioty w postaci 29 karabinów, granatu, 4 lub 5 puszek z prochem, trotylu i amunicji, które również nie uznano za dowody rzeczowe – zostały zabrane przez policję i saperów, co ustalono w oparciu o zeznania przesłuchanego w charakterze świadka majstra budowy – Mirosława Rybackiego (k.143). W dniu 20 lutego 1997 r., a więc już po zakończeniu obu wskazanych wyżej dochodzeń o sygn. 2 Ds. 1632/94 i 2 Ds. 1312/95 również na placu budowy siedziby NBP w Opolu przy ul. Damrota 2, w trakcie dokonywania kolejnych wykopów – ujawniono nowe szczątki ludzkie w postaci szkieletu wraz z czaszką, w której po lewej jej stronie w okolicach skroni widniał otwór o średnicy ok. 1 cm. W efekcie dokonanych na miejscu przez funkcjonariuszy policji z udziałem prokuratora w dniu 21 lutego 1997 r. oględzin ujawniono kolejne fragmenty kości (m.in. cztery kości łopatk).

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

Następnie w obrębie ulicy Kołłątaja, Krakowskiej, Damrota i 1 Maja, w tym wzdłuż zachowanego do dzisiejszego dnia muru położonego wzdłuż ulicy Kołłątaja oddzielającego NBP od banku BGŻ obejmującym działki nr 38/2, 38/6, 38/7, 38/11, 38/12, 38/13 i 38/14 stanowiące teren ww budowy i jednocześnie teren dawnego kina ogrodowego położonego na tyłach budynku przy ul. Krakowskiej 53 - przeprowadzono zakrojone na szeroką skalę kolejne oględziny połączone z pracami ziemnymi mającymi na celu ewentualne wykrycie kolejnych szczątków ludzkich. Same prace archeologiczne prowadzono na tym terenie w okresie od 24 lutego 1997 r. do dnia 12 marca 1997 r. Prace te prowadzili archeolodzy Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Ochrony Zabytków w Opolu. Ich przebieg i obszar/zasięg został opisany w sporządzonym sprawozdaniu znajdującym się w aktach postępowania (k.22F-22J). W dniu 25 lutego 1997 r. w efekcie eksploracji tego terenu, tj. na stanowisku ujawnionym w dniu 21 lutego 1997 r. w odległości ok. 1,5 m od ściany bocznej budynku banku BGŻ na głębokości ok. 1,5 m znaleziono kolejne kości ustalając, że są to dwa szkielety ludzkie pogrzebane prostopadle do muru. Ujawniono przy nich fragmenty obuwia z drobnymi elementami ze skóry (najprawdopodobniej ubioru) oraz pętlę ze skręconego drutu. Czaszkę odnaleziono w okolicach kręgów lędźwiowych. Na jej części potylicznej widniał ślad uszkodzenia kości o długości 3-4 cm w kształcie trójkąta (wskazano, że uszkodzenie to mogło powstać w wyniku prac odkrywkowych). Wszystkie ww przedmioty zabezpieczono do dalszych badań, sporządzając dodatkowo szczegółowy szkic miejsca ich znalezienia wraz z materiałem fotograficznym, uznając je następnie za dowody rzeczowe i rejestrując pod sygn. Drz 136/97. Efektem powyższego było wydanie w dniu 10 marca 1997 r. postanowienia o wszczęciu śledztwa w sprawie o przestępstwo z art. 148 § 1 kk, które zarejestrowano pod. sygn. 2 Ds. 255/97, do którego dołączono po uprzednim podjęciu z umorzenia - wskazane wyżej dochodzenie o sygn. 2 Ds. 1632/94 oraz 2 Ds. 1312/95 z uwagi na podejrzenie, że ujawnione w trakcie tych postępowań szczątki „są to szczątki ludzkie osób, które zginęły na skutek działań stanowiących zbrodnię p-ko ludzkości” i zachodzi konieczność „dalszego wyjaśnienia okoliczności tych spraw”. Jak ustalono, teren na którym ujawniono ww

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

przedmioty był własnością Gminy Opole. Część tego terenu była dzierżawiona przez NBP na czas określony, tj. do zakończenia inwestycji, a jego użytkownikiem w tym okresie był generalny wykonawca inwestycji, tj. firma Budownictwo Energetyczne Energobudowa Sp. zo.o. w Warszawie – Zakład Generalnego Wykonawstwa Budowy Elektrowni „Opole” w Brzeziu k.Opola. Ww szczątki zostały natomiast odkryte przez firmę podwykonawczą.

W trakcie prowadzonego śledztwa 2 Ds. 255/97 do czasu jego zawieszenia przeprowadzono szereg czynności dowodowych, w tym wizję lokalną w budynku przy ul. Krakowskiej 53 z udziałem Karola Steuera, który był w tym budynku więziony w okresie 3 -10 lipca 1945 r. Ww zeznał m.in., że będąc w jednej z cel znajdujących się w piwnicy ww budynku widział przez znajdujące się w niej okno wychodzące na podwórko jak dwóch funkcjonariuszy *„wlecze za ręce człowieka, który nie dawał żadnych oznak życia i ciągnęli go tak w głąb tego terenu przylegającego do tego budynku”* gdzieś za znajdujące się tam krzaki. Następnie ci sami funkcjonariusze wracali *„już bez zwłok”*. Karol Steuer jak sam oświadczył - nie widział *„samego kopania grobów”*, a jedynie w celi, w której siedział wraz z innymi osadzonymi o nieustalonych danych mieli oni mu mówić, że *„znowu kogoś zamordowano”*. Powyższe powiązał również z osobami zabranymi z jego celi wcześniej, a które już do tej celi nie wróciły. Karol Steuer opisał również jeden przypadek zgonu w jego celi młodego mężczyzny o nieustalonych danych, którego zwłoki zostały następnie zabrane przez *„dwóch funkcjonariuszy UB”*. Karol Steuer nie podał jednak w złożonych zeznaniach, że był naocznym świadkiem zabójstwa którejkolwiek z ww osób oraz, że widział moment ich pochowania w ziemi.

Jak ustalono, teren opisany przez ww stanowił teren nieistniejącego już i obecnie zabudowanego kina ogrodowego. Kolejny przesłuchany w śledztwie świadek – Zdzisław Gagatek, który sam zgłosił się na przesłuchanie w związku z apelami prasowymi zeznał, że informacje przez niego posiadane w tej sprawie a odnoszące się do kości, które znajdowały się na terenie dawnego kina ogrodowego – pochodzą od jego kolegi Gerharda Gurbierza, który w latach 70-tych pracował na tym terenie w budynku Powiatowej Rady Narodowej położonej przy ul. Krakowskiej 53. W trakcie prowadzonych prac związanych z budową komina miano wtedy wykopać na głębokości ok. 2

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

metrów przy ww budynku kości ludzkie, które następnie ponownie zakopano. Przesłuchany w charakterze świadka Gerhard Gurbierz potwierdził fakt znalezienia kości podczas opisanych wyżej prac, wskazując dodatkowo w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej z jego udziałem – miejsce ich znalezienia zalane już wtedy betonem. W trakcie prowadzonego śledztwa wpłynęło również do prokuratury pismo złożone przez anonimową osobę (*„Były długoletni mieszkaniec Opola od 1945 r.”*), w którym wskazano, że w budynku przy ul. Krakowskiej 53 w Opolu nie mieściła się w 1945 r. siedziba Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego lecz Powiatowa Komenda Milicji Obywatelskiej, a następnie Powiatowa Rada Narodowa. Wg autora tego pisma Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, co potwierdzono – znajdował się od początku swego istnienia w budynku przy ul. Mickiewicza 2, który następnie został zajęty przez Powiatowy Komitet PZPR, a następnie Miejski Komitet PZPR (obecnie Pogotowie Ratunkowe i Wojewódzka Przychodnia Specjalistyczna). Kolejne osoby przesłuchane w śledztwie w charakterze świadków - Sonia Wojdyła i Anna Kośny - nie przekazały informacji mających bezpośredni związek z przedmiotową sprawą, powołując się na informacje zasłyszane od członka ich rodziny - Maksymiliana Kośnego, który zmarł w 1990 r. Podobne zeznania złożyli również Roman Ostrowski, Jan Trojanowski, Maria Kołodziej, Jadwiga Tempka, Szczepan Hudala, Elfryda Piechota, Henryk Piechota, Henryka Wolna, Helena Dwidowska, Adolf Świdrak, Benedykt Raczyński, Henryk Rabiej, Ernest Pawleta, Alicja Pilawka, Zygmunt Piskozub, Elżbieta Kosaca, Renata Karolewska, Józef Batko, Anna Mączyńska, Janina Kaźmirowicz, Zofia Łabno, Kazimierz Ruta, Janina Waligórska, Helena Solecka, Danuta Konior, Tadeusz Turkowski. Przy czym, Henryka Wolna wskazała jedynie, że w listopadzie 1945 r. będąc wraz z matką w budynku przy ul. Krakowskiej 53, w którym schroniły się w oczekiwaniu na pociąg do Chróścic - widziała zatrzymanych młodych mężczyzn, których z uwagi na ubrania (wiatróvky z naszywką „Poland”) opisała jako „andersowców”. Natomiast Ernest Pawleta opisał fakt bicia go w śledztwie, ale w Urzędzie Bezpieczeństwa w Niemodlinie, który to czyn był już przedmiotem innego – zakończonego wcześniej śledztwa o sygn. S 17.2008.Zk. W dalszej kolejności, w oparciu o

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

dane uzyskane z Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Miasta Opola ustalono, że grunty na których ujawniono kości ludzkie będące przedmiotem niniejszego śledztwa - stanowią działki geodezyjne o numerach 36,38/2, 38/6, 38/8, 38/9, 38/10, 38/11, 38/12 i 38/13, mapa 49 Opole. Wg zapisów archiwalnych działka nr 38 położona przy ul. Krakowskiej 53 składała się z parcel 35 i 508/34, działka nr 36 przy ul. Krakowskiej 51 składała się z parcel 661/33 i 507/32, mapa 7 Opole i figurowały one w matrykule 40 Opole. Przedmiotowe działki w latach 1919 do 1945 stanowiły własność Skarbu Państwa Niemieckiego (Via Landstadt Oppeln). Przedmiotowy teren z mocy prawa na podstawie art. 2 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i pomieszczeniach przeszedł na własność Skarbu Państwa. W roku 1981 działka 38/6, mapa 49 - została przekazana w użytkowanie Okręgowemu Zarządowi Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej w Opolu. Powiatowa Rada Narodowa będąca użytkownikiem budynku położonego na działce nr 38/6 przy ul. Krakowskiej 53 jeszcze przez Okręgowym Zarządem Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej - nigdy nie była ujawniona w ewidencji gruntów. Działka nr 38/8 w roku 1989 została przekazana w użytkowanie Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Opolu. Działka nr 38/2 od roku 1990 stanowi własność Gminy Opole i jest zabudowana budynkiem mieszkalnym (ul. Krakowska 55). Pozostałe niezabudowane działki nr 38/9, 38/10, 38/11, 38/12 i 38/13 od roku 1990 stanowią własność Gminy Opole. Działka nr 37 położona przy ul. Damrota 2, mapa 49 w dokumentach archiwalnych figurowała w matrykule 1194. Działki o nr 662/33 i 663/32, mapa 7 w latach 1906 -1945 były własnością Banku Niemieckiego, a od roku 1949 przeszły na własność Narodowego Banku Polskiego. Działka nr 39 położona przy ul. Krakowskiej 57, 59, ul. 1 Maja 1, 3, 5, 7, 9, ul. Kołłątaja 1, 3 - była przedmiotem wielokrotnych podziałów geodezyjnych. Wg zapisów archiwalnych stanowiła własność prywatną obywateli niemieckich do roku 1945. Po roku 1945 z mocy prawa (art. 2 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich) przeszła na własność Skarbu Państwa. Użytkownikiem działki przy ul. Krakowskiej 51 i Damrota 2 (działka nr 36) jest NBP oraz PKO BP Oddział w Opolu. Poprzednim użytkownikiem

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

budynku przy ul. Krakowskiej 51 była Wojskowa Komenda Uzupełnień w Opolu. Kolejny świadek przesłuchany w niniejszym śledztwie – Stefan Mikulski, który przyjechał do Opolu 23 marca 1945 r. i zamieszkał przy ul. Kollataja 5/6 w bezpośredniej bliskości terenu objętego śledztwem, w tym obejmującym dawne kino ogrodowe – zeznał, że nie wie co mieściło się w 1945 r. w budynku byłej Powiatowej Rady Narodowej (ul. Krakowska 53) i kto tam urzędował. Na pytanie, czy posiada informacje dotyczące osób pomordowanych i pogrzebanych na terenie byłego kina ogrodowego zeznał, że „*nic takiego nie wie*”, powołując się na relacje prasowe w tym zakresie.

Ww oświadczył, że w kwietniu 1945 r. na tym terenie przetrzymywano pod gołym niebem jeńców – żołnierzy niemieckich, których pilnowali żołnierze polscy. Następnie jeńców tych „*prowadzono gdzieś dalej*”. Na tym samym terenie wg ww mieli być następnie przetrzymywani „*żołnierze radzieccy, maruderzy, albo ci którzy grabili, czy dezertowali*”, których mieli pilnować żołnierze radzieccy. Kolejny świadek – Ryszard Kapuściński zeznał, że pracował w budynku położonym w Opolu przy ul. Krakowskiej 53 w Okręgowym Zarządzie Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej. W roku 1976 instytucja ta została przemianowana na Izbę Skarbową. W tym okresie miały miejsce prace remontowe w części tego budynku, tj. oficynie zajmowanej przez Wojewódzki Urząd Statystyczny. Kończono wówczas były prace związane z adaptacją garaży na pomieszczenia biurowe dla ww urzędu.

W trakcie tych prac prowadzono wykopy i natrafiono na jakiś kanał biegnący od ww budynku w stronę podwórka przez teren dawnego kina ogrodowego. Wg jego wiedzy pochodzącej od robotników, którzy te prace wykonywali – w tym kanale miano podobno znaleźć szkielety ludzkie oraz resztki odzieży, obuwia i jakieś guziki. Na podstawie tych guzików wskazani robotnicy mieli stwierdzić, że mogły one należeć do żołnierzy niemieckich.

Kanał ten następnie miano zamurować. Przy czym, z uzyskanej od Izby Skarbowej w Opolu – pisemnej informacji wynika, że nie posiada ona jakiegokolwiek dokumentacji tak geodezyjnej, jak i technicznej potwierdzającej zarówno istnienie, jak i położenie opisanego wyżej kanału.

W trakcie śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Opolu pod sygn. 2 Ds. 255/97 przeprowadzono w dniach 7-19 marca 1997 r. z

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

budynku przy ul. Krakowskiej 51 była Wojskowa Komenda Uzupełnień w Opolu. Kolejny świadek przesłuchany w niniejszym śledztwie – Stefan Mikulski, który przyjechał do Opolu 23 marca 1945 r. i zamieszkał przy ul. Kollataja 5/6 w bezpośredniej bliskości terenu objętego śledztwem, w tym obejmującym dawne kino ogrodowe - zeznał, że nie wie co mieściło się w 1945 r. w budynku byłej Powiatowej Rady Narodowej (ul. Krakowska 53) i kto tam urzędował. Na pytanie, czy posiada informacje dotyczące osób pomordowanych i pogrzebanych na terenie byłego kina ogrodowego zeznał, że „*nic takiego nie wie*”, powołując się na relacje prasowe w tym zakresie.

Ww oświadczył, że w kwietniu 1945 r. na tym terenie przetrzymywano pod gołym niebem jeńców – żołnierzy niemieckich, których pilnowali żołnierze polscy. Następnie jeńców tych „*prowadzono gdzieś dalej*”. Na tym samym terenie wg ww mieli być następnie przetrzymywani „*żołnierze radzieccy, maruderzy, albo ci którzy grabili, czy dezertowali*”, których mieli pilnować żołnierze radzieccy. Kolejny świadek – Ryszard Kapuściński zeznał, że pracował w budynku położonym w Opolu przy ul. Krakowskiej 53 w Okręgowym Zarządzie Dochodów Państwa i Kontroli Finansowej. W roku 1976 instytucja ta została przemianowana na Izbę Skarbową. W tym okresie miały miejsce prace remontowe w części tego budynku, tj. oficynie zajmowanej przez Wojewódzki Urząd Statystyczny. Kończono wówczas były prace związane z adaptacją garaży na pomieszczenia biurowe dla ww urzędu.

W trakcie tych prac prowadzono wykopy i natrafiono na jakiś kanał biegnący od ww budynku w stronę podwórka przez teren dawnego kina ogrodowego. Wg jego wiedzy pochodzącej od robotników, którzy te prace wykonywali – w tym kanale miano podobno znaleźć szkielety ludzkie oraz resztki odzieży, obuwia i jakieś guziki. Na podstawie tych guzików wskazani robotnicy mieli stwierdzić, że mogły one należeć do żołnierzy niemieckich.

Kanał ten następnie miano zamurować. Przy czym, z uzyskanej od Izby Skarbowej w Opolu - pisemnej informacji wynika, że nie posiada ona jakiegokolwiek dokumentacji tak geodezyjnej, jak i technicznej potwierdzającej zarówno istnienie, jak i położenie opisanego wyżej kanału.

W trakcie śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Opolu pod sygn. 2 Ds. 255/97 przeprowadzono w dniach 7-19 marca 1997 r. z

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

udziałem prokuratora, policji, archeologa, pracownika Zakładu Energetycznego, inspektora Państwowej Inspekcji Pracy oraz żołnierzy WP (saperów) – oględziny terenu obejmującego budowę siedziby NBP, placu przylegającego do terenu budowy banku przy ul. Damrota w Opolu, połączone z pracami odkrywkowymi (ziemnymi) obejmującymi również obszar położony w rogu przy murze banku PBG oraz wzdłuż ceglanego muru przy ul. Kółłataja. W efekcie ww prac ujawniono kości ludzkie, które zabezpieczono do dalszych badań sporządzając szczegółowy szkic miejsca ich ujawnienia (k.261). Oględzinom poddano również ziemię (margiel) wywiezioną z tego terenu w trakcie budowy NBP na teren wysypiska gruzu przy ul. Harcerskiej w Opolu, nie ujawniając w niej kości ludzkich. W trakcie prowadzonego śledztwa uzyskano również pochodzący z dnia 27 lutego 1964 r. dokument opatrzony klauzulą „TAJNE” wytworzony przez Milicję Obywatelską zatyt. „*Do Komisji Historycznej Komitetu Obchodu XX Rocznicy M.O. i Służby Bezp. przy K.W.M.O. w Opolu*„ (k.270-272) zawierający „*niektóre dane dotyczące b.P.U.B.P. w Opolu*„, z treści którego wynika, że PUBP w Opolu powstał w marcu 1945 r., a jego pierwsza siedziba mieściła się w budynku przy ul. Słowackiego, a następnie przy ul. Mickiewicza 2-4.

Potem została ona przeniesiona do budynku przy ul. Powolnego. W dokumencie tym brak jest informacji aby pierwszą siedzibą UB w Opolu był budynek przy ul. Krakowskiej 53. Z kolei, przesłuchany w dniu 7 kwietnia 1997 r. w charakterze świadka Edward Dubiel zeznał, że po wyzwoleniu i opuszczeniu obozu pracy w Nordthausen (Lager Dora) wrócił do Kalisza i został tam wcielony do wojska. W październiku 1947 r. będąc na przepustce, udał się do Opola w celu poszukiwania rodziny. Mając informacje, że jego brat pracuje w milicji lub w wojsku udał się do budynku przy ul. Krakowskiej 53, w którym przenocował. Jak zeznał, słyszał wtedy dobiegające z tego budynku krzyki i odgłosy, które wg niego były odgłosami bicia ludzi. Przy czym, osobiście ludzi tych oraz ich bicia nie widział. Był również, jak zeznał - świadkiem zastrzelenia strzałem w głowę mężczyzny - najprawdopodobniej Niemca, na podwórku tego budynku przez młodego mężczyznę (najprawdopodobniej funkcjonariusza milicji) ubranego w mundur z dystynkcjami porucznika. To właśnie najprawdopodobniej czaszkę

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

zastrzelonego wtedy mężczyzny znaleziono w dniu 20 lutego 1997 r. w trakcie prowadzonych na placu budowy siedziby Narodowego Banku Polskiego w Opolu przy ul. Damrota 2 prac budowlanych, w której po lewej jej stronie ujawnio otwór o średnicy ok. 1 cm. W trakcie przeprowadzonej z udziałem Edwarda Dubiela zarówno wewnątrz budynku przy ul. Krakowskiej 53, jak i na terenie znajdującym się poza tym budynkiem wizji lokalnej - wskazał on miejsce tego zdarzenia objęte już przeprowadzonymi w marcu 1997 r., a opisanymi powyżej oględzinami. Następnie, uzyskano z Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu informację, z której wynika, że w zasobach archiwalnych ww komendy brak jest jakiegokolwiek dokumentacji wskazującej na fakt zajmowania (administrowania) przez byłą Milicję Obywatelską lub Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1945-1956 budynku przy ul. Krakowskiej 53 w Opolu. W dniach 26 maja oraz 2 i 3 czerwca 1997 r. przeprowadzono kolejne oględziny połączone z pracami wykopaliskowymi terenu położonego w Opolu przy ul. Damrota 2 obejmującego plac budowy siedziby NBP, w tym teren za nowo budowanym bankiem oraz teren byłego kina ogrodowego, które nie doprowadziły do ujawnienia szczątków ludzkich lub innych przedmiotów istotnych z punktu widzenia prowadzonego śledztwa. W trakcie prowadzonego śledztwa zapoznano się również z pismem z dnia 31 października 1996 r. przesłanym przez mieszkającego na terenie Niemiec w Bonn - Waltera Niedworoka, w którym wskazał on na zbrodnie dokonane jego zdaniem „na autochtonicznej ludności śląskiej” przez Milicję Obywatelską w Opolu „w piwnicach i ogrodzie budynku przy ulicy Krakowskiej 53”. W ww piśmie Walter Niedworok wskazał na rzekomo ukryte pod ziemią przy wjeździe od strony ul. Kołłątaja wzdłuż znajdującego się tam do dzisiaj muru, a więc na terenie na którym prowadzono opisane wyżej prace wykopaliskowe - „rzędy mogił”, a których obecności w efekcie ww prac nie potwierdzono. Istotne z punktu widzenia prowadzonego śledztwa informacje przekazał z kolei przesłuchany w dniu 15 września 1998 r. w charakterze świadka - Kazimierz Mikulski zamieszkały w Opolu przy ul. Kołłątaja 5/6, który zeznał, iż słyszał od nieżyjących już rodziców, że zaraz po wojnie na zapleczu tego budynku, na terenie kina ogrodowego sięgającego

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

do ulicy Kołłątaja - mieścił się obóz jeńców niemieckich. Trzymano w nim jeńców częściowo umundurowanych a częściowo ubranych po cywilnemu.

Obozu tego pilnowali żołnierze radzieccy. Rodzice ww opowiadali, że jeńcy ci przez cały czas przebywali pod gołym niebem, aż do sierpnia 1945 r. mieszkając w dziurach wykopanych w ziemi. Przykrywali się kawałkami brezentu i resztami płaszczy wojskowych. Parę osób z tego obozu miało umrzeć na tyfus albo na inne choroby i zostało najprawdopodobniej pochowanych na tym terenie przy murze biegnącym wzdłuż budynku starego banku na rogu ulicy Kołłątaja i Damrota. Ww świadek, powołując się na relacje zwłaszcza swojego zmarłego ojca zeznał również, że w ww budynku przy ul. Krakowskiej 53 miał znajdować się w 1945 r. Urząd Bezpieczeństwa, czego jednak w przebiegu nieniejszego śledztwa nie potwierdzono. Nie udało się również uzyskać jakichkolwiek materiałów archiwalnych po byłej Komendzie Powiatowej lub Miejskiej Milicji Obywatelskiej w Opolu, w tym danych ich funkcjonariuszy z lat 1945-1956. Wreszcie, w oparciu o treść sporządzonej przez Akademię Medyczną we Wrocławiu Katedrę i Zakład Medycyny Sądowej opinii z badań dowodów rzeczowych zarejestrowanych pod sygn. Drz 136/97 obejmujących kości (w tym dwie czaszki), elementy skórzane, pętlę z drutu oraz lewy i prawy but, ujawnionych na terenie budowy siedziby NBP w Opolu – nie udało się ustalić jednoznacznych przyczyn zgonu osób, do których ww szczątki kostne należały, ich dokładnego wieku w chwili zgonu (na podstawie cech przekrojów kości ramieniowych i stanu kości czaszek i miednicy wysnuto jedynie wniosek, że wiek tych mężczyzn mógł wahać się w przedziale pomiędzy 40 a 60 lat) oraz dokładnego czasu ich zgonu. W wydanej opinii wskazano, że „*szczątki kostne przekazane do badań należą do czterech niekompletnych szkieletów ludzkich. Wyżej wymienione kości najprawdopodobniej pochodzą od czterech osób. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić kategorycznie, że osoby NN, do których należały szkielety, to wyłącznie mężczyźni*”. W oparciu o cechy szczątków obuwia i zachowanych guzików, skórzanych troczków do szelek oraz fasonu kołnierzyka koszuli przyjęto, że śmierć ww osób mogła nastąpić przed dniem 31 grudnia 1956 r. Na badanych szczątkach biegli nie stwierdzili uszkodzeń postrzałowych. Takiej możliwości mechanizmu zgonu

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

biegli jednak nie wykluczyli ponieważ ewentualny śmiertelny postrzał lub postrzały w tułów lub szyję albo kończyny mogły nie spowodować obrażeń na kościach. Z kolei, ujawnione na badanych szczątkach kostnych liczne obrażenia biegli określili w zdecydowanej większości (poza złamaniem żebra XI w szkielecie 1a, złamaniem trzonu żuchwy i lewostronnego złamania twarzoczaszki w szkielecie 2, które były obrażeniami przyżyciowymi), jako spowodowane niefachowym i nieostrożnym ich wydobywaniem z ziemi w miejscu pochówku.

Uwzględniając zgromadzony w sprawie materiał dowody i dokonane na jego podstawie ustalenia faktyczne stwierdzić zatem należy, co następuje.

Przeprowadzone śledztwo nie doprowadziło do zebrania materiału dowodowego pozwalającego na przyjęcie faktu popełnienia zbrodni opisanych w pkt. 1 oraz 2 wstępnej części niniejszego postanowienia zakwalifikowanych w obu przypadkach jako zbrodnia komunistyczna, której definicję zawiera art. 2 ust. 1 z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu („*czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r., wyrażające się w stosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia*”).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że realizowane na szeroką skalę czynności poszukiwawcze (ogłędziny terenu połączone z pracami wykopaliskowymi), na którym miano grzebać/ukrywać zwłoki rzekomo zamordowanych wcześniej w budynku przy ul. Krakowskiej 53 osób w nim więzionych, w tym związanych z podziemiem niepodległościowym, będące efektem odnajdywanych w trakcie budowy siedziby NBP przy ul. Damrotra 2 szczątków ludzkich - nie doprowadziły do zebrania dowodów potwierdzających dokonanie tej zbrodni. Co prawda, również w trakcie prowadzonych w tej sprawie pierwotnie przez Prokuraturę Rejonową w Opolu postępowań o sygn. 2 Ds.1632/94 i 2 Ds. 1312/95, które następnie połączono ze śledztwem 2 Ds. 255/97 - odnaleziono na terenie położonym pomiędzy ulicami Damrota, Kołłątaja, Krakowską i 1 Maja obejmującym

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

m.in. teren budowy siedziby NBP oraz teren dawnego kina ogrodowego położonego na tyłach budynku przy ul. Krakowskiej 53 - kolejne szczątki kostne i inne przedmioty szczegółowo opisane już wcześniej, które zabezpieczono w śledztwie jako materiał dowodowy. Jednak wyniki ich badań przeprowadzonych przez biegłych z zakresu medycyny sądowej - nie pozwoliły na ustalenie co było bezpośrednią przyczyną śmierci osób, do których zabezpieczone kości należały oraz tożsamości tych osób. Koniecznym zatem stało się umorzenie śledztwa w tej części wobec stwierdzenia braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu. Za słuszością przyjętego w tym zakresie, jak również w zakresie czynu opisanego w pkt. 2 wstępnej części przedmiotowego postanowienia rozstrzygnięcia - przemawia również treść zeznań przesłuchanych w śledztwie świadków. Wskazać należy, że poza zeznaniami Edwarda Dubiela, który widział moment zabójstwa w październiku 1947 r. nieustalonego mężczyzny najprawdopodobniej narodowości niemieckiej, dokonanego przez nieustalonego mężczyznę ubranego w mundur z dystynkcjami porucznika (najprawdopodobniej funkcjonariusza MO) na podwórzu budynku położonego przy ul. Krakowskiej 53, którego przebieg opisano już szczegółowo wcześniej oraz słyszał krzyki i odgłosy, które wg niego miały być odgłosami bicia ludzi - żadna z pozostałych przesłuchanych w sprawie osób, w tym również więziony w ww budynku Karol Steuer - nie byli naocznymi świadkami rzekomych zabójstw (jak również bicia), które miano dokonywać w budynku przy ul. Krakowskiej 53 i na terenie położonym za tym budynkiem. Przy czym, z relacji Kazimierza Mikulskiego wynika, że na terenie, na którym prowadzono prace wykopaliskowe - przetrzymywano w 1945 r. jeńców niemieckich częściowo umundurowanych, a częściowo ubranych po cywilnemu. Jeńcy ci przez cały czas przebywali pod gołym niebem aż do sierpnia 1945 r. mieszkając w dziurach wykopanych w ziemi. Przykrywali się kawałkami brezentu i resztami płaszczy wojskowych.

Parę osób z tego obozu miało wg ww świadka umrzeć na tyfus albo na inne choroby i zostało najprawdopodobniej pochowanych na tym terenie przy murze biegnącym wzdłuż budynku starego banku na rogu ulicy Kołłątaja i Damrota. Nie można zatem wykluczyć, że to ich szczątki odnaleziono w

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

trakcie prac budowlanych prowadzonych w tym miejscu, a potem w trakcie realizowanych prac wykopaliskowych. Z kolei, Roman Ostrowski który jako radny w dniu 22 października 1992 r. na sesji rady Miasta Opolą obejmującej kwestię zbycia nieruchomości/działki na rzecz NBP - nie zgodził się na powyższe wskazując, że na terenie dawnego kina ogrodowego *„znajdują się groby pomordowanych przez UB i jest to prawdopodobnie cmentarz”*, będąc przesłuchanym na ww okoliczność w charakterze świadka zeznał, że informacje w ww zakresie miał wyłącznie od *„obywateli Opoli”*.

Podobnie inny świadek - Jan Trojanowski, który zeznał, że w sprawie ujawnienia kości ludzkich na terenie byłego kina ogrodowego nic nie wie i nie może powiedzieć czy na tym terenie znajdują się jakieś groby. Również i on zeznał, że swoje informacje w tym zakresie opierał wyłącznie na tym *„co ludzie mówili”*. Podobnie należało potraktować pismo (k.187) Stowarzyszenia Kombatantów i Ich Rodzin Zarząd Główny w Opolu z dnia 1 marca 1997 r. skierowane m.in. do Prokuratury Rejonowej w Opolu, zawierające jedynie ogólne oświadczenie dotyczące mordów dokonywanych przez UB bez wskazania konkretnych danych. Z kolei, z treści odpowiedzi udzielonej przez Główną Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Prokuraturze Rejonowej w Opolu na jej zapytanie (k.91) wynika, że repertorium księgi zatrzymanych w PUBP w Opolu za rok 1945 nie zachowało się. Natomiast z zapisów wynika, że w 1947 r. zatrzymano 300 osób, a w roku 1948 - 214 osób. Przy czym, żadna z ww osób nie zmarła w PUBP w Opolu (k.94-96). Warto również w tym zakresie powołać się na treść pisma z dnia 15 grudnia 1994 r. skierowanego do Prokuratury Rejonowej w Opolu przez Okręgową Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytut Pamięci Narodowej w Opolu w ramach postępowania prowadzonego pod sygn. 2 Ds. 1632/94, w którym zawarto prośbę o informowanie ww Komisji w przypadku *„znalezienia szczątków ludzkich”* na terenie przy ul. Kołłątaja w Opolu *„... wobec rozpowszechnianych pogłosek o grzebaniu osób zmarłych w aresztach UB na placu przy ul. Kołłątaja w Opolu”*. Dlatego też, w ramach prowadzonego śledztwa podjęto również działania mające na celu ustalenie czy w budynku położonym przy ul. Krakowskiej 53 od 1945 r. mieścił się Urząd Bezpieczeństwa. Konieczność

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

ustalenia powyższego była spowodowana potrzebą usunięcia licznych rozbieżności w informacjach przekazywanych w tym zakresie przez przesłuchanych w śledztwie poszczególnych świadków, a zwłaszcza tych, którzy podnosili kwestię dokonywanych w ww budynku i terenie położonych przy nim – zabójstw. Dokonane w tym zakresie ustalenia oparte m.in. na uzyskanej w śledztwie dokumentacji archiwalnej, w tym opisanym wcześniej dokumencie z dnia 27 lutego 1964 r. wytworzonym przez Milicję Obywatelską zatyt. „*Do Komisji Historycznej Komitetu Obchodu XX Rocznicy M.O. i Służby Bezp. przy K.W.M.O. w Opolu*”, zawierającym „*niektóre dane dotyczące b.P.U.B.P. w Opolu*”, - pozwoliły na przyjęcie, że powstały w marcu 1945 r. w Opolu PUBP nigdy w ww budynku (przynajmniej oficjalnie) się nie mieścił. Wg dokonanych ustaleń pierwsza oficjalna siedziba PUBP w Opolu mieściła się bowiem w budynku przy ul. Słowackiego, a następnie przy ul. Mickiewicza 2-4. Potem została ona przeniesiona do budynku przy ul. Powolnego. Z kolei, siedzibę WUBP zlokalizowano przy ul. Korfantego 1.

Przyjmuje się, że placówka miejscowego UB znajdowała się również przy ul. Gorzołki 5, a pozostałe miejsca związane z działalnością ww urzędu to : budynek przy ul. Drzymały (dawna ul. Jagiellońska 1), gdzie mieścił się mały garnizon sowiecki, ul. Sądowa (budynek Aresztu Sądowego, gdzie mieściło się więzienie)) oraz ul. Kropidły 5, gdzie znajdował się obóz internowania.

Zdołano ustalić, że do 1945 r. w ww budynku znajdowała się siedziba Starostwa. Po zakończeniu wojny w budynku przy ul. Karkowskiej 53 znajdowała się przez krótki okres siedziba lokalnej Milicji Obywatelskiej (Powiatowa Komenda MO), co znajduje potwierdzenie w relacjach wielu świadków oraz ustaleniach dokonanych przez ówczesny Urząd Ochrony Państwa (k.210). Następnie budynek ten stał się siedzibą Powiatowej Rady Narodowej (obecnie budynek administracyjno-handlowy). W realiach sprawy, uwzględniając chociażby zeznania świadków - nie można jednak z całą pewnością wykluczyć, że w ww budynku w latach 1945-47 funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa nie działali. Kończąc rozważania w zakresie odnoszącym się do zbrodni opisanej w pkt. 1 wstępnej części niniejszego postanowienia należy, że przeprowadzone w tym zakresie śledztwo nie dostarczyło również podstawy do wznowienia prac poszukiwawczych na

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

terenie położonym pomiędzy ulicami Damrota, Kołłątaja, 1 Maja i Krakowska 53. Powyższe wynika w szczególności z braku innych poza opisanymi powyżej - nie znanych do tej pory dowodów uzasadniających podjęcie takich prac. Nie bez znaczenia pozostaje również aktualna zabudowa i obecne ukształtowanie tego terenu, które uniemożliwiają prowadzenie tego typu prac. Teren ten został bowiem, w porównaniu ze stanem z lat 90-ych ubiegłego wieku - niemal całkowicie zabudowany nowym budynkiem/apartamentowcem położonym przy ul. Kołłątaja oraz budynkiem Urzędu Statystycznego zlokalizowanym na tyłach budynku położonego przy ul. Krakowskiej 53, tj. na terenie dawnego kina ogrodowego, w tym parkingiem oraz drogą dojazdową. Również teren od strony ulicy Damrota uległ całkowitej zabudowie budynkiem NBP. Wreszcie, teren położony wzdłuż muru ceglanego znajdującego się od strony ul. Kołłątaja był już, co opisano wcześniej - dokładnie zbadany, a prowadzone tam ostatnio prace nie doprowadziły do ujawnienia kolejnych szczątków ludzkich.

Odnosząc się do kolejnych czynów będących przedmiotem prowadzonego postępowania popełnionych na szkodę Karola Steuera (zmarł 1 kwietnia 2019 r.), a opisanych szczegółowo w pkt. 3-6 wstępnej części niniejszego postanowienia, stwierdzić należy co następuje. Analiza zgromadzonego w toku śledztwa materiału dowodowego pozwoliła przyjąć, że w lipcu 1945 r. w miejscowości Jełowa oraz w Opolu doszło do popełnienia na szkodę Karola Steuera zbrodni stanowiących zbrodnie przeciwko ludzkości, opisanych szczegółowo w pkt. 3-6 wstępnej części przedmiotowego postępowania.

Wskazać należy, że pojęcie zbrodni przeciwko ludzkości sprecyzowano w konwencji z dnia 26 listopada 1968 r. o niestosowaniu przedawnienia wobec zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości wprowadzającej zasadę, że nie ulegają przedawnieniu, bez względu na datę ich popełnienia : zbrodnie wojenne określone w Statucie Norymberskiego Trybunału Wojskowego z dnia 8 sierpnia 1945 r. i usankcjonowane przez rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 3(I) z dnia 13 lutego 1945r i 95 (I) z dnia 11 grudnia 1946 r. w szczególności : ciężkie naruszenia, wymienione w konwencjach genewskich z dnia 12 sierpnia 1949r. o ochronie ofiar wojny; zbrodnie przeciwko ludzkości popełnione bądź w czasie wojny, bądź w czasie

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

pokoju, określone w Statucie Norymberskiego Międzynarodowego Trybunału Wojskowego z dnia 8 sierpnia 1945r. i potwierdzone przez rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 3 (I) z dnia 13 lutego 1946r. i 95 (I) z dnia 11 grudnia 1946r., wysiedlenia wskutek zbrojnego ataku lub okupacji i niehumanitarne czyny wynikające z polityki apartheidu, jak również zbrodnia ludobójstwa zdefiniowana w Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948r., nawet, jeżeli takie czyny nie stanowiły naruszenia prawa wewnętrznego kraju, w którym zostały one popełnione. W Rzymskim Statucie Międzynarodowego Trybunału Karnego, na którego ratyfikację wyrażono zgodę w ustawie z dnia 5 lipca 2001r. o ratyfikacji Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (Dz. U. Nr 98, poz. 1065 ), podkreślono, iż : *„zbrodnia przeciwko ludzkości oznacza, którykolwiek z następujących czynów, popełniony w ramach masowego lub systematycznego świadomego ataku zbiorowego przeciwko ludzkości cywilnej : zabójstwo, eksterminacja, niewolnictwo, deportacje, uwięzienie lub inne dotkliwe pozbawienie wolności fizycznej, z naruszeniem podstawowych reguł prawa międzynarodowego, tortury, zgwałcenie, niewolnictwo seksualne, przymusowa prostytutcja, ciąża etniczna, przymusowa sterylizacja oraz jakiegokolwiek inne porównywalnej wagi formy przemocy seksualnej, prześladowanie jakiegokolwiek możliwej do zidentyfikowania grupy lub zbiorowości z powodów politycznych, rasowych, etnicznych, kulturowych, religijnych lub innych powodów, powszechnie uznanych za niedopuszczalne na podstawie prawa międzynarodowego, w związku z jakimkolwiek czynem powołanym w niniejszym ustępie lub jakiegokolwiek zbrodnią objętą jurysdykcją Trybunału, wymuszone zaginięcia osób, zbrodnia apartheidu, inne niehumanitarne czyny o podobnym charakterze, celowo powodujące ogromne cierpienie lub poważne uszkodzenie ciała albo zdrowia psychicznego lub fizycznego”*. Z kolei, z treści art. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wynika, że *„zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej w dniu 9 grudnia 1948 r. ... , a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób*

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

*prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane”.*

W oparciu o treść wiarygodnych zeznań złożonych przez przesłuchanego w charakterze świadka w dniu 7 marca 1997 r. w toku śledztwa prowadzonego wówczas przez Prokuraturę Rejonową w Opolu pod sygn. 2 Ds. 255/97 Karola Steuerera oraz zeznań jego żyjących synów Henryka i Józefa Steuer - ustalono, co następuje. Zamieszkujący od urodzenia w miejscowości Jełowa przy ul. Nadleśnej 28 koło Opolu Karol Steuer został w dniu 13 czerwca 1945 r. bez podania przyczyny wysiedlony przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej z dotychczasowego miejsca zamieszkania wraz z matką Gertrudą oraz trzema siostrami. Jak wynika z zeznań ww domyślał się, że powodem tego było to, że jego dom „*upatrzył sobie Juliusz Tusinski, który przyjechał do Jełowej z Warszawy*”. Karol Steuer wraz z matką i siostrami zamieszkał wówczas w domu ich wuja Franciszka Golaszy położonym w Jełowej przy ul. Wolności 24. W dniu 1 lipca 1945 r. wraz z matką i jedną z siostr - Karol Steuer został bez podania przyczyny zabrany z tego domu przez nieznanych mu milicjantów na posterunek Milicji Obywatelskiej w Jełowej. Na tym posterunku Karol Steuer, jak zeznał - był bity przez nieżyjącego już komendanta tego posterunku - Wilhelma Poliwodę w ten sposób, że został zaprowadzony do pokoju, w którym stało kilku milicjantów. Wilhelm Poliwoda siedział w tym pokoju na krześle i trzymanym w ręce metalowym prętem bił ww po głowie i po rękach, którymi Karol Steuer zasłaniał się przed uderzeniami. Karol Steuer opisał, że otrzymał takich uderzeń 8-10 w efekcie czego miał zakrwawioną całą twarz i ręce. Jak zeznał, nie był na tym posterunku przesłuchiwany, a tylko bity. Z jego zeznań wynika również, że nie przedstawiono mu zarówno w czasie zatrzymania, jak i samego bicia jakichkolwiek zarzutów. Następnie został zabrany z tego posterunku przez dwóch nieznanych mu milicjantów do celi położonej ok. 450 metrów przy Domu Gimnnym. W trakcie prowadzenia go do ww celi ww milicjanci bili go kolbami karabinów po głowie, poszturchiwali i wreszcie otrzymał również cios w prawą ręką, w efekcie czego została ona złamana na wysokości przedramienia. Otrzymał też uderzenia w lewą rękę co spowodowało jej

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

niedowład przez kilka lat. W takim stanie został następnie umieszczony w celi przy Domu Gminnym, gdzie również został kilkukrotnie uderzony przez milicjantów w wyniku czego wybito mu dwa zęby w dolnej szczęce. W efekcie tego upadł na podłogę tej celi i stracił przytomność. W ww celi Karol Steuer przebywał do dnia 3 lipca 1945 r. Następnie został przewieziony do Opola i umieszczony w celi budynku położonego przy ul. Krakowskiej 53, w którym przed wojną mieściło się Starostwo, a w późniejszym okresie Powiatowa Rada Narodowa. W tym budynku był przetrzymywany do dnia 10 lipca 1945 r. kiedy to został zwolniony. W trakcie pobytu w ww budynku Karol Steuer nie był przesłuchiwany oraz nie przedstawiono mu jakichkolwiek zarzutów. Był wyłącznie wielokrotnie bity przez nieznanych mu jak oświadczył funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa, który wg niego znajdował się w tym budynku, a czego nie potwierdzono. Z dokonanego przez ww opisu wynika, że bito go bambusowymi laskami kiedy leżał na podłodze twarzą do ziemi po nogach, pośladkach i plecach. Ww funkcjonariusze stawali również nogami na jego dłoniach i nogach. Był też ciągnięty po podłodze zaczepioną za szyję laską przez jednego z ww funkcjonariuszy. Szczuto go również psem. Karol Steuer nie potrafił wskazać poza Wilhelmem Poliwodą - danych pozostałych wskazanych wyżej funkcjonariuszy, co nie pozwoliło na ustalenie danych poszczególnych sprawców popełnionych niewątpliwie na jego szkodę, a opisanych wyżej przestępstw. Wszystkim opisanym przez Karola Steuera, a ujętym w pkt. 3-6 wstępnej części przedmiotowego postanowienia zachowaniom wskazanych funkcjonariuszy - należało w realiach sprawy przypisać cechy opisanej już wcześniej zbrodni przeciwko ludzkości ujętej w międzynarodowych konwencjach przyjętych przez Państwo Polskie albowiem oczywistym jest, że wyłącznym powodem prześladowania Karola Steuera był fakt jego przynależności do określonej grupy narodowościowej (wg relacji jego synów ww miał obywatelstwo niemieckie) i chęcią odwetu za wojnę. Z kolei, uwzględnienie ustalonych w odniesieniu do czynów opisanych w pkt. 3, 4 i 5 wstępnej części niniejszego postanowienia zachowań poszczególnych funkcjonariuszy polegających na dotkliwym biciu Karola Steuera metalowym prętem po głowie, biciu kolbami karabinów oraz bambusowymi laskami przemawia za słusznością stwierdzenia w przyjętej w tym zakresie

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

kwalifikacji prawnej poszczególnych czynów - znamion przestępstwa z art. 160 § 1 kk (art. 242 § 1 kk z 1932 r.) oraz art. 158 § 1 kk (art. 240 kk z 1932 r.), tj. narażenia ww na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub skutku opisanego w 157 § 1 kk (art. 236 § 1 kk z 1932 r.). Przy czym, przyjęcie w odniesieniu do zachowania funkcjonariuszy opisanego w pkt. 5 niniejszego postanowienia kwalifikacji prawnej przestępstwa z art. 158 § 1 kk zamiast przestępstwa z art. 247 § 1 kk (art. 246 kk z 1932 r.), tj. fizycznego i psychicznego znęcania się nad ww - było spowodowane wyłącznie tym, że Karol Steuer nie był osobą prawnie pozbawioną wolności. Oczywistym również jest, że opisanie w pkt. 6 wstępnej części niniejszego postanowienia bezprawne pozbawienie wolności Karola Steuera wyczerpało w tym przypadku ustawowe znamiona przestępstwa z art. 189 § 2 kk albowiem trwało ono dłużej niż 7 dni.

Zgromadzony w śledztwie materiał dowodowy pozwolił również na przyjęcie popełnienia zbrodni opisaniej w pkt. 7 wstępnej części niniejszego postanowienia polegającej na dokonaniu w październiku 1947 r. w Opolu na tyłach budynku położonego przy ul. Krakowskiej 53 przez nieustalonego funkcjonariusza najprawdopodobniej Milicji Obywatelskiej - zabójstwa nieustalonego mężczyzny najprawdopodobniej narodowości niemieckiej.

Z wiarygodnych zeznań naocznego świadka tego zdarzenia - Edwarda Dubiela wynika, że będąc w październiku 1947 r. na przepustce w Opolu w celu poszukiwania rodziny, mając informację, że jego brat pracuje w milicji lub w wojsku - udał się on do budynku przy ul. Krakowskiej 53, w którym przenocował. Tam był naocznym świadkiem zabójstwa strzałem w głowę z pistoletu mężczyzny najprawdopodobniej Niemca na podwórku tego budynku przez młodego mężczyznę ubranego w mundur z dystynkcjami porucznika.

Powyższe, jak i to, że najprawdopodobniej czaszkę zastrzelonego wtedy mężczyzny znaleziono w dniu 20 lutego 1997 r. w trakcie prowadzonych na placu budowy siedziby NBP w Opolu przy ul. Damrota 2 prac budowlanych oraz efekt wizji lokalnej przeprowadzonej z udziałem Edwarda Dubiela znajdującym się poza tym budynkiem, w trakcie której wskazał on miejsce opisanego zdarzenia - uczyniły zasadnym przyjęcie faktu popełnienia opisaniej zbrodni. Również i w tym przypadku słusznym stało się uznanie, że

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

opisana zbrodnia stanowi zbrodnię przeciwko ludzkości. W realiach sprawy zasadnym stało się przyjęcie, że zbrodnia ta została popełniona z powodu przynależności ofiary do określonej grupy narodowościowej i chęci odwetu za wojnę. Z uwagi na niewykrycie sprawcy tego czynu koniecznym stało się umorzenie śledztwa w tym zakresie na podstawie art. 322 § 1 kpk.

W świetle przedstawionej argumentacji, umorzenie przedmiotowego śledztwa uznać należy za zasadne.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie dowodów rzeczowych nastąpi odrębnym postanowieniem stosownie do treści art. 323 § 1 kpk.

PROKURATOR  
Oddziałowej Komisji Śledzenia Zbrodni  
przeciwko Narodowi Polskiemu  
we Wrocławiu  
*Grzegorz Jerzyk*

### **Pouczenie**

1. Na powyższe postanowienie przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 306 § 1a k.p.k., art. 325a k.p.k. oraz art. 465 § 2 k.p.k.) następującym podmiotom :

- stronom procesowym,
- instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie,
- osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228-231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270-277, art. 278-294 lub w art. 296-306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw. Sąd może utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

lub uchylić je i przekazać sprawę prokuratorowi wskazując powody uchylenia, a w miarę potrzeby także okoliczności, które należy wyjaśnić lub czynności, które należy przeprowadzić.

Wskazania te są dla organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze wiążące (art. 330 § 1 k.p.k.).

Jeżeli prokurator nadal nie znajdzie podstaw do wniesienia aktu oskarżenia i wyda ponownie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub o jego umorzeniu, postanowienie to podlega zaskarżeniu tylko do prokuratora nadzrędnego. W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2 k.p.k., pokrzywdzony może wnieść akt oskarżenia określony w art. 55 § 1 k.p.k. do sądu w terminie miesiąca od daty doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadzrędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora (art. 330 § 2 k.p.k., art. 55 § 1 k.p.k.). Akt oskarżenia winien spełniać wymogi określone w art. 55 § 1 i 2 k.p.k.

Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania (art. 55 § 3 k.p.k.).

2. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w art. 306 § 1a k.p.k., przysługuje prawo przejrzenia akt sprawy (art. 306 § 1b k.p.k.).

3. Na postanowienie co do dowodów rzeczowych zażalenie przysługuje stronom oraz osobie, od której odebrano przedmioty lub która zgłosiła do nich roszczenie (art. 323 § 2 k.p.k.).

4. W sprawach z oskarżenia prywatnego zażalenie na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego rozpoznaje prokurator nadzrędný, jeżeli postanowienie zapadło z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawcy (art. 465 § 2a k.p.k.).

5. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem prokuratora, który wydał postanowienie. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia i jest zawity. Zażalenie wniesione po upływie tego terminu jest bezskuteczne (art. 122 § 1 i 2, art. 460 k.p.k.).

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem

**Zarządzenie :**

Stosownie do art. 100 § 4 kpk i art. 140 kpk odpis postanowienia doręczyć :

- pokrzywdzonym :

- pełnomocnikowi pokrzywdzonego : -----

- podejrzanemu : -----

- obrońcy : -----

Na podstawie art. 305 § 4 kpk o umorzeniu śledztwa zawiadomić : -----

- instytucję państwową , samorządową lub społeczną : -----

PROKURATOR  
Oddziałowej Komisji Śledzenia Zbrodni  
przeciwko Narodowi Polskiemu  
we Wrocławiu  
*Grzegorz Jerzyk*

Potwierdzam zgodność  
z oryginałem